

6. АНАЛИЗА ЕФЕКТА АКТА

На кога ће и како највероватније утицати решења у закону

Обавезе прописане овим законом не проширују круг обавеза за државне органе. Надлежни државни органи у овом систему упознати су са својим обавезама из овог закона и у том погледу неће бити новина. Овим законом на јаснији начин дефинисане су обавезе надзорних органа. Послови надзора Управе дефинисани су на јасан и прецизан начин, уведене су дефиниције посредног и непосредног надзора. На тај начин послови инспекцијског надзора уподобљени су одредбама Закона о инспекцијском надзору.

У погледу обвезника, једину новину представља чињеница да су овим законом јавни бележници уврштени у групу обвезника који примењују одредбе закона. У досадашњем закону адвокати су били издвојени из члана који је набрајао обвезнике по закону и радње и мере који су они били обавезни да спроводе биле су дефинисане посебним члановима. Овим законом, адвокати и јавни бележници равноправно су постављени са осталим обвезницима и радње и мере спречавања и откривања прања новца и финансирања тероризма подједнако су обавезни да примењују као и остали субјекти.

Пореска управа је овим законом ослобођења обавезе надзора над применом члана закона који нсе односи на готовинско плаћање.

Трошкови које ће примена закона створити грађанима и привреди

Доношењем овог закона привреда и грађани неће бити изложени додатном трошку, сем јавних бележника који се овим законаом уврштавају у листу обвезника.

Привредни субјекти који су означени као обвезници по закону већ су претходним законима који регулишу ову област били уведени у систем. Целокупно пословање прилагодили су потребама ефикасног извршавања послова у складу са законом који регулише ову област. Стога сматрамо да новим законом неће бити потребе за додатним трошковима.

Евентуалне трошкове, у погледу додатног радног времена код запослених у платним институцијама, које су добиле дозволу за обављање послова у складу са Законом о платним услугама, могу имати приликом доношења интерних аката за именовање овлашћеног лица за обављање послова у складу са овим законом и његовог заменика као и изради листу индикатора за препознавање лица и трансакција за које постоје основи сумње да се ради о прању новца или финансирању тероризма. Такође, додатне трошкове могу представљати и послови пријављивања сумњивих и готовинских трансакција Управи (штампање образаца, њихово попуњавање и слање Управи). Послови идентификације странака захтеваће код ових обвезника додатно радно ангажовање и утрошак радног времена.

Сви запослени који код обвезника обављају послове спречавања и откривања прања новца или финансирања тероризма, биће додатно радно ангажовани на пословима идентификације и провере идентитета странке која је означена као функционер. Под овим пословима подразумевају се технички послови као што су штампање и попуњавање упитника, тј. изјаве коју ће странке, уколико се утврди да је у питању функционер морати да попуни.

Да ли позитивне последице доношења закона оправдавају трошкове

Трошкови које послови спречавања и откривања прања новца и финансирања тероризма могу изазвати код обвезника свакако су незнатни у односу на штету коју обвезник може претрпети уколико не поступа у складу са законом. Поред новчаних казни предвиђених за привредне преступе и прекршаје, обвезник који због пропуста у свом раду буде правноснажно осуђен поред материјалне штете, носиће са собом и лошу репутацију што може у реалном пословању донети губитке великих размера.

Само успостављање ефикасног система за заштиту од прања новца и финансирања тероризма доноси са собом стабилност тржишта и сигурност у државне институције. Деловање државних органа и обвезника у заједничком интересу, спречиће криминалце да злоупотребе институције и финансијски систем Републике Србије да оперу новац криминалног порекла.

Поред свега горенаведеног, уколико доношењем овог закона Србија почне да фундаментално мења систем и покаже спремност да се у потпуности усагласи са међународним стандардима, следећи извештај комитета Манивал ће то свакако констатовати, а то систем у Србији, државне органе који делују на овом плану, ставља у један позитив контекст и даје „ветар у леђа“ за даља унапређења.

Да ли се законом подржава стварање нових привредних субјеката на тржишту и тржишна конкуренција

Овај закон неће непосредно утицати на стварање нових привредних субјеката на тржишту и тржишну конкуренцију, али се посредно подстиче тржишна конкуренција, прописивањем мера за унапређење општег пословног амбијента.

Спречавање злоупотребе домаћих правних и физичких лица за прање новца и финансирање тероризма и очување интегритета, репутације и стабилности финансијског система ће допринети и повећању опште правне сигурности у држави.

Уколико Република Србија у наредном периоду не извести комитет Савета Европе о предузетим корацима ка фундаменталном унапређењу система за борбу против прања новца и финансирања тероризма, крајња последица је јавно саопштење ФАТФ о јурисдикцијама које имају стратешке недостатке и које представљају ризик по међународни финансијски систем. Саопштење се објављује да би се остале државе упознале са утврђеним стањем у датим државама и предузеле одређене мере. Овакво решење би имало негативне последице по финансијски систем и на нормално функционисање тржишта.

Да ли су заинтересоване стране имале прилику да се изјасне

Нацрт овог закона израдила је радна група састављена од представника Управе и Народне банке Србије.

Што се тиче казних одредаба, у раду на њиховим изменама учествовали су представници свих надлежних надзорних органа.

Текст Нацрта закона је два пута објављиван на веб сајту Управе са јавним позивом свим заинтересованим странама да се изјасне и да своје коментаре и предлоге доставе (9. октобар 2014. године и 10. новембар 2015. године).

Управа је у сарадњи са Привредном комором Србије 29. октобра 2014. године организовала јавну дебату на којој је свим члановима Привредне коморе и заинтересованим

лицима представљена радна верзија Нацрта овог закона. Интерес радне групе која је саставила овај Нацрт закона био је да одредбе буду прецизно формулисане, јасне и применљиве у пракси, а да обвезници и надлежне институције уједињено делују ка остваривању заједничког циља.

У организацији професионалних удружења ревизора, рачуновођа, посредника у промету и закупу непокретности у више наврата одржавани су семинари о Закону о спречавању прања новца, на којима је увек било речи о проблемима са којима се обвезници сусрећу у његовој примени, предлозима шта би из угла обвезника било позитивно у смислу промена постојећих одредаба, и позивани су да дају званичне предлоге за измене одредаба Закона.

2. јуна 2016. године на редовном годишњем саветовању које организује Удружење банака Србије, на састанку овлашћених лица и лица запослених у унутрашњим јединицама банака које се баве пословима усклађености пословања банака са прописима, представници Управе одржали су презентацију о радној верзији текста закона. На овом састанку су представници банака позвани да до 17. јуна 2016. године доставе своје коментаре на представљени текст Нацрта.

Управа у сарадњу са Удружење банака Србије једном годишње организује састанке са овлашћеним лицима у банкама, на којима је главна тема примена закона. На овим састанцима се дискутује о законским одредбама.

У погледу члана 16. који дефинише изузетке од познавања и праћења странке код одређених услуга ОТП банка је упутила конкретан предлог да се у ставу 1. овог члана појасни да се изузетак од правила односи на издаваоце електронског новца, а не на институције електронског новца, како је у тексту закона написано. Наиме, прихватањем њиховог предлога у овај изузетак од правила познавања и праћења странке биле би укључене и банке и јавни поштански оператери који могу издавати електронски новац. Ова примедба је прихваћена и текст закона је измењен.

Остале примедбе банака углавном су се тичале недоумица које предложена решења могу изазвати у конкретним случајевима у којима се банке могу наћи приликом примене мера и радњи из закона. Како сврха закона није да даје тумачења на конкретне ситуације, такве примедбе нису прихваћене. Неке од одредби овог закона биће додатно објашњене подзаконским актима.

Мере које ће се током примене закона предузимати како би се постигло оно што се законом предвиђа

Овим законом предвиђено је доношење подзаконских аката, пре свега правилника, којим ће се на прецизнији начин разрадити и објаснити на који начин је потребно извршавати одређене мере и радње прописане одредбама из закона. У закону је предвиђено да ће правилнике доносити министар финансија.

Законом је предвиђено да ће министар финансија на предлог Управе прописати критеријуме на основу којих ће обвезници сврстати странку, пословни однос, услугу коју пружа у оквиру своје делатности или трансакцију у једну од прописаних категорија ризика (низак, средњи, висок ризик).

Законом је предвиђена и могућност да министар финансија може да пропише услове под којима обвезник за одређене странке није дужан да Управи пријави готовинску трансакцију.

На предлог Управе, министар финансија ће ближе прописати начин вршења унутрашње контроле, чувања и заштиту података, вођење евиденција и стручног образовања, оспособљавања и усавршавања запослених код обвезника.

У погледу обавезе да надлежни државни органи достављају Управи податке и информације за потребе анализе ефикасности и делотворности законом је предвиђен да ће

министар финансија на предлог директора Управе ближе прописати начин извршавања ове обавезе.

У погледу образаца за пријаву сумљивих трансакција, законом је предвиђено да ће министар финансија прописати садржину и облик овог обрасца.

Управа има обавезу да обвезнике обавести о државама које не примењују међународне стандарде у области спречавања прања новца и финансирања тероризма на начин који прописује министар финансија.

Законом је предвиђено да Управа и надлежни органи доносе смернице којима се ближе одређује начин утврђивања стварног власника странке. Надзорни органи, такође, имају обавезу доношења листе индикатора за препознавање сумње да се ради о прању новца и финансирању тероризма. Законом је предвиђено и да надзорни органи доносе смернице или препоруке којима ће детаљније објаснити примену одредаба из овог закона.

Законом је предвиђено да директор Управе прописује начин на који обвезници достављају податке Управи на њен захтев.

Важно је напоменути да је један део аката које прописује министар финансија већ донет и да се садржина неких од аката неће мењати. Наиме, образац за пријаву сумњивих трансакција ће у погледу своје садржине остати непромењен јер се обавезе обвезника у овом питању нису измениле, нити су измењени подаци које је потребно доставити. Такође, надлежни органи су и до сада доносили смернице и препоруке, а потреба за њиховим мењањем биће условљена разликама између претходних и новог закона.

Подзаконски акт којим су ближе одређена поступања у складу са претходним законом је Правилник о методологији за извршавање послова у складу са Законом о спречавању прања новца и финансирања тероризма. Након усвајања Закона биће донет нови правилник којим ће се уредити питања која су новине у односу на претходни закон.